

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. februarja 1889. l.

XXIX. leto.

V p r e u d a r e k.

Piše Zupánc Ivan.

I.

Šolarske obednice.

Človek je najdražji kapital države in družbe.
Prestolonaslednik Rudolf.

Poslanca Pfeiferja govor v državni zbornici v 12. dan decembra pretečenega leta je znan (Glej tudi 2. številko „Učitelj. Tovariša“ str. 30.). Ta g. poslanec omenil je mej drugim tudi, da je na šesterih šolah — po izreku štajarskega poslanca Jermana — 90% otrok brez gorkega kosila! Kako je pa drugod? Menda ne dosti bolje!

Na našej šoli je n. pr. nad polovico učencev brez gorke južine.

Kako bi se zboljšalo to žalostno stanje ubogih šolarčkov? Ni lahka stvar to; a storiti se mora nekaj!

Na Štajarskem ustanovili so na nekih krajih takozvane „Suppenanstalten“. Otroci dobivali so v začetku za 1—2 kr. gorke juhe in kos kruha. Sedaj dobivajo ubogi učenci vsled darežljivosti občinstva — vse zastonj. Juha napravljena je iz konzerv za vojaštvo (Armee-Konserven) in je izvrstnega okusa.

Dotično poročilo pravi: „Gorka juha ni le telesna dobrota za otroke, ampak pospešuje tudi hojo v šolo“.

Bi se ne dalo narediti pri vsakej šoli kaj takega? Gotovo! Le dobre volje je treba. Tukaj ob kratkem nekaj predlogov v preudarek in pomislek.

Odgovoriti se mora vprašanjem: 1. „Kako in kje dobiti pripomočkov v to dobrodelno svrho?“ 2. „Kako je ustanoviti šolarske obednice?“

Država potrebuje krepkega zaroda, tedaj je tudi v prvi vrsti dolžna storiti kaj, da se ustanove šolarske obednice. Zakaj? „Ona ne sme nikakor namesto krepkih rodov vzrejati kandidatov za bolnišnice in hiralnice. Vojni minister naj pa skrbi užé prej, in ne še le pri 21. letu, da dobí močnih mladih ljudi“. —

Dobila bi se gotovo tudi deželna podpora. Okrajni odbori, kjer so, podpirali bi tudi te zavode. Na Štajarskem dobí n. pr. dijaška kuhinja v Celji od slovenskih okrajnih odborov zdatne podpore. Županije dotičnih šolskih krajev storile bi menda tudi svojo dolžnost. Upati je nadalje podpore od različnih korporacij in društev n. pr. hra-

nilnic, posojilnic i. t. d. Glavni vir bila bi pa sevéda darežljivost občinstva. Ta pa, hvala Bogu, ni redka.

V vsakem kraju, kjer je šola, ustanoviti bi bilo društvo „Šolarska obednica“. Udje naj bi plačevali primerne mesečne doneske. Sevéda stori se lahko tudi brez društva kaj v pomoč gladnim učencem. Povsod dobí se imovitih in darežljivih ljudi. Premožni roditelji udje plačevali bi samo udnino, neudje pa večje doneske za svoje otroke, oddaljene od šole. V ta namen naj bi napravljale čitalnice, bralna društva, pevski zbori i. t. d. veselice, tombole i. t. d.

Še nekaj!

Mej slovenskimi učitelji je dokaj pripoznanih pesnikov in pisateljev. Kaj, ko bi se izdal z njihovimi prispevki vsako leto „Učiteljski letnik?“

Obsegal naj bi pesni, povesti, obče zanimljive znanstvene in vzgojne spise. Čisti dohodek porabil naj bi se v korist šolarskim obednicam. Z ozirom na blagi namen upati je, da bi se ga razpečalo precejšnje število iztisov. Na ta način dobili bi se — smelo trdim — potrebni pripomočki za ustanovitev toliko potrebnih šolarskih obednic.

Kako jih pa ustanoviti?

Najložje je to pri enorazrednicah s poludnevniim poukom. Tù treba je samo slabo opravljenim otrokom in slabičem, ki so $\frac{1}{2}$ —1 ure od šole oddaljeni, dati pokrepčila za dolgo pot. Juha ali mleko zavrè se jim lahko v učiteljevi kuhinji. Treba bi bilo le primerno število kositarnih skledic in žlic. Za postrežbo imenoval bi učitelj vsak dan nekaj večjih, pridnih deklic ali tudi dečkov. Deklicam bi to izvrstno koristilo. Na nerazdeljenih enorazrednicah bi bilo to užé težje, a vender bi se shajalo na ta način. Toda mnogo je enorazrednic, kjer so razmere še slabše, nego na večrazrednicah. Razmere so tedaj jako različne. V nekaterih krajih trebala bi se posebna soba za pogostitev, posebna kuhinja in kuharica. Šolske sobe ne smejo biti obednice, pri velikem številu otrok pa je s prostorom zadrega. Telovadnice porabile bi se lahko v to, a teh je malo. Kjer ni teh, postaviti bi se morala posebna primerna poslopja. Tù bi bila telovadnica in ob enem tudi obednica. V njih imeli bi tudi učitelji stanovanje, ker ga imajo razun vodje malokje. Nadzorovali bi pa zato obednico. Obednica je tudi lahko v kakem drugem poslopji, kakor so razmere. Pri novih stavbah naj se pa na te ozira. Če se pa drugzega ne stori v tej zadevi, naj se to, da dobé potrebni učenci čašo svežega mleka. To je pa menda mogoče!

Neki list hotel je to vprašanje rešiti s tem, da se povsod vpelje poludnevni pouk (sevéda pri šestletni dôbi!), a če se doseže s tem učni smoter — to je drugo vprašanje.

Domača vzgoja.

Piše **Jakob Dimnik.**

(Dalje.)

7.

Domača vzgoja, oziroma mati, je torej začetek in najboljši vir sreče otrok. Ako pa hočemo otroka prav vzgojiti, moramo najprej v njegovo nedolžno dušo prav globoko pogledati. Tamkaj tičijo vse zapreke in vse zmožnosti k pravi vzgoji. Otrokova duša, otrokova natora je velik svet, kojega nikdar zadosti spoznati ne moremo. Otrokovo srce je knjiga, katere nikdar dosti ne prebiramo. Nedolžni otroci so podobni tudi mladim drevescem; mlada drevesca potrebujejo pa skrbnega vrtnika in enako tudi mali otroci.